

واک‌پیو؛ توازن کمیت و کیفیت

سعید یوسف نیا
سر دبیر شبکه تهران

عمیق این پرسش نهفته است که به‌راستی رسالت رادیو در عصر حاضر چیست و چگونه می‌توان از عهده این مسئولیت خطیر برآمد؟ خوشبختانه غالب بودن فرهنگ دینی در صدای جمهوری اسلامی ایران، باعث شده است که این رسانه فراگیر، فقط به عنوان ابزاری برای سرگرم کردن کاذب مردم در نظر گرفته نشود، و جنبه پرورشی و سالم‌سازی آن، همواره مدنظر باشد.

شاید بتوان گفت که یکی از بزرگ‌ترین امتیازات رادیوی ایران، نسبت به رادیوهای بیگانه، همین پشتوانه اصیل و غنی و وسیعی است که می‌تواند شرایط مناسبی را برای ایجاد فضایی انسانی و صمیمی و در عین حال شاد و جذاب ایجاد کند. اما به نظر می‌رسد همین امتیاز، مسئولیت دست‌اندرکاران تهیه و تولید برنامه‌های رادیویی را مشکل‌تر می‌کند، چراکه از یک سو، وظیفه همه این عوامل، خصوصاً نویسندگان و سردبیران است که با فرهنگ خودی عمیقاً آشنا شوند، و از سوی دیگر توانایی ابتکار در تلفیق موضوعات بی‌شمار فرهنگ اسلامی را با شرایط عصر حاضر، داشته باشند.

رادیو، رسانه‌ای چندوجهی است، به این معنا که اغلب علوم نظری از علوم اجتماعی و سیاسی گرفته تا علوم تجربی مثل زیست‌شناسی و پزشکی، در برنامه‌های رادیویی قابل طرح‌اند، پس فشردگی وقت، و وسعت کمی و کیفی موضوعاتی که جامعه با آن درگیر است، معضلی است که سنگینی مسئولیت عوامل رادیو را چند برابر می‌کند، و حساسیت بیشتر آنان را در انتخاب صحیح این موضوعات می‌طلبد.

اگرچه بالابردن کمیت شبکه‌های رادیویی، و تاحدودی تخصصی کردن آنها بخشی از معضل فشردگی زمان را حل

به‌راستی در زمانه‌ای که بسیاری از عناصر منفی و مخرب فرهنگ‌های بیگانه، به‌داخل مرزهای فرهنگ خودی نفوذ کرده‌است، و در هنگامه‌ای که انبوه رسانه‌های دیداری و شنیداری، از جمله شبکه‌های بیست و چهارساعته ماهواره‌ای و رادیویی، مشغول و هم‌پراکنی جهانی، و مشغول ساختن بشر سرخورده امروزند، رادیو چه رسالتی بر دوش دارد، و چگونه می‌تواند با مخاطبانی که هنوز به انواع ویروس‌های ضدفرهنگی آلوده نشده‌اند، رابطه‌ای آموزنده، صمیمی، دو جانبه، مفرح، و هدفمند ایجاد کند؟

پرسش مزبور، در عمق و وسعت خود، پاسخی درخور و صد البته عملی و دقیق و آزموده می‌طلبد. اگر پرسشی را ساده انگاریم، به پاسخی ساده و سطحی نیز قانع خواهیم شد. مدت‌هاست که متولیان شبکه‌های رادیویی ایران، در تلاش برای رسیدن به کیفیت و کمیتی متوازن و متناسب با نیازهای اساسی جامعه، راه‌های گوناگونی را طی کرده‌اند، و اگرچه تا حدودی به سمت کمال مطلوب گام برداشته‌اند اما هنوز فاصله زیادی میان آنچه که هست، و آنچه که باید باشد وجود دارد. تا هنگامی که ما به عنوان عوامل و دست‌اندرکاران رادیو، عمیقاً به ژرفای پرسش مزبور و اساسی بودن آن پی نبریم، و سنگینی مسئولیت خود را در هر مقام و منصبی که هستیم در نیابیم، طبیعی است که به پاسخهای کوتاه و کلیشه‌ای و غالباً مجمل و مختصر، قانع می‌شویم و خود را بی‌نیاز از هر پاسخ دیگری می‌انگاریم. لزوم درک این پرسش، برای همه عوامل رادیو از نویسنده و سردبیر و تهیه‌کننده گرفته تا بالاترین مراتب مسئولیت یعنی مدیران جزء و کل، کاملاً یکسان است؛ به این معنا که زیربنای هماهنگی مطلوب و مؤثر میان همه عوامل و اعضای رادیو در فهم

کرده است، با وجود این هنوز معضل کمبود وقت برای طرح همه موضوعات جامعه پابرجاست، و پایین بودن کیفیت برنامه‌ها در نسبت با زمانی که در اختیار دارند، بر شدت این معضل می‌افزاید. شاید طرح دوباره این نکته بی‌تأثیر نباشد که همه عوامل تعیین‌کننده و هدایت‌کننده صدای جمهوری اسلامی ایران، در مواجهه با انبوه اطلاعات و تخصص‌ها، و در به‌گزینی و انتخاب درست موضوعات متنوعی که جامعه با آن درگیر است، نیاز درکی ژرف و همه‌جانبه‌اند؛ و این مهم، میسر نمی‌شود مگر با عشق و علاقه و دانش و ابتکار و مسئولیت‌پذیری، و فقط در چنین شرایطی است که رادیو، با گام‌هایی بلند و محکم، به کمال مطلوب نزدیک‌تر می‌شود، و در تداوم بالا بردن کمیت شبکه‌ها، به کیفیت آنها نیز می‌افزاید. بدیهی است مسئولان محترم صدای جمهوری اسلامی ایران نیز همانطور که برای بسط کمی شبکه‌های رادیویی، متحمل هزینه‌های سنگینی شده‌اند، شایسته است که برای جذب هرچه بیشتر نیروهای آگاه و مبتکر و معتقد به فرهنگ خودی، تن به

تحملی دیگر بسپارند تا با عنایت حق، و در نتیجه هماهنگی مؤثر میان عوامل رادیو، پاسخ مفصل پرسش مزبور را عملاً شاهد باشیم. آنچه در این مقال، مسطور شد، کلیاتی بود که شاید در نظر اول، واضح و روشن جلوه کند، اما با ورود به ساحت جزئیات بی‌شمار این کل، درمی‌یابیم آنچه را که قبلاً شفاف می‌دانسته‌ایم، چندان هم روشن و واضح نبوده است.

صاحب مجازی این قلم، به‌عنوان مقدمه، و شاید بهانه‌ای برای سپاس از مسئولان فرهیخته مجله تخصصی رادیو به این بحث کلی متشبت شد تا هم تولد و نوپایی این ماهنامه وزین را به سهم ناچیز خود تبریک بگوید، و هم از متولیان صدای جمهوری اسلامی ایران که امکان ارتباط و آشنایی هرچه بیشتر و تخصصی‌تر اعضای این خانواده را با رسانه مهمی به نام رادیو میسر کرده‌اند، قدردانی کند. امید که با تداوم انتشار این ماهنامه، کیفیت برنامه‌های رادیویی نیز بهتر و جذاب‌تر از گذشته شود.

فراخوان مقاله

همایش «رادیو و جایگاه آن در نظام نوین ارتباطات» توسط دانشگاه تهران و صدای جمهوری اسلامی ایران در دی ماه سال جاری برگزار خواهد شد. این همایش به شناخت نظام ارتباطی و نقش و کارکردهای ویژه رادیو در این نظام خواهد پرداخت و نقش رادیو، از دیدگاه نظری و تجربی، مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت تا این رسانه بهتر بتواند مخاطبان خود را بشناسد و کارکردهای خود را بهبود بخشد. به این منظور، از کلیه اساتید و متخصصان دانشگاهی و برنامه‌سازان رادیو دعوت می‌شود تا چکیده مقالات خود را در یکی از زمینه‌های زیر تهیه و تا پایان شهریور ۱۳۸۱ به دبیرخانه همایش ارسال نمایند. ضمناً مهلت ارسال اصل مقاله پایان مهر ماه ۱۳۸۱ می‌باشد. مقالات برگزیده مورد تشویق و حمایت مالی قرار خواهند گرفت.

محورهای همایش:

- ۱- جایگاه رادیو در نظام نوین ارتباطات
- ۲- مخاطب‌شناسی رادیو در جهان معاصر
- ۳- تجزیه و تحلیل برنامه‌های شبکه‌های صدای جمهوری اسلامی
- ۴- قابلیت‌ها و مزیت‌های رادیو در برابر سایر رسانه‌ها

معاونت پژوهشی و گروه ارتباطات دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

اداره کل تحقیق و توسعه صدا

دبیرخانه همایش: تهران - بزرگراه جلال‌آل احمد - جنب بیمارستان دکتر شریعتی - دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران - گروه

تلفن ۸۰-۲۰۰۷۷

ارتباطات